

Oud-IJslanvaarder en korvetkapitein Joris Surmont

„De zee is constante in carrière”

■ **OOSTENDE/DE HAAN** – Van scheepsjongen tot korvetkapitein en ingenieur elektronica. Oud-IJslanvaarder en boeiend verteller Joris Surmont pekeldde zijn varend vissersbestaan in 'Door de mazen van het net'. Hij kaderde zijn eigen geschiedenis binnen de ruimere visserijproblematiek.

Oud-IJslanvaarder en wapentechnisch officier bij de marine Joris Surmont schreef als ervaringsdeskundige een boeiend boek over zijn leven als visser. In *Door de mazen van het net* belicht hij niet alleen zijn eigen merkwaardig kronkelende, maritieme carrière van scheepsjongen tot industrieel ingenieur, maar heeft hij ook aandacht voor de geschiedenis en de toekomst van onze visserij. De opbrengst van het boek gaat naar De Bolle.

Hoe kwam u in de visserij terecht?

„Mijn vader was begeistert door alles wat met de zee te maken had, maar zelf mocht hij van zijn ouders niet gaan varen. Hij werd uiteindelijk een erg handig lasser en draaier, maar werd al vroeg met multiple sclerose geconfronteerd. Wat er hem toch niet van weerhield om met erg veel doorzetting een eigen zeilbootje van ca. 6 meter te bouwen om te gaan zeilen en vissen. Omdat ik niet veel studie-ijver aan de dag legde in het lager, zond hij mij naar de vissersschool John Bauwens. Het beviel me er erg

BIO

JORIS SURMONT

- is 54 jaar oud.
- volgde de vissersschool John Bauwens.
- Voer zeven jaar ter visserij bij de bootsjouweij, de IJslanvaart en op de middenstagtrawlers naar de Ierse en Keltische zee.
- studeerde na zijn huwelijk met Nadine Coenye af als industrieel ingenieur elektronica met de graad van korvetkapitein.
- werd technisch officier op de fregatten van de marine en is nu het hoofd toezicht op de contracten varend materieel bij Defensie.
- woont nu in De Haan.

Joris Surmont pende een boek neer over zijn ervaringen op zee. (Foto ML)

goed dankzij de gemotiveerde leraren. Omdat ik een bril droeg, koos ik noodgedwongen voor een carrière als werktuigkundige. Als 15-jarige werd ik scheepsjongen op de O.32 Roland, een kustvisser. Later voer ik als motorist naar IJslan met de O.81 John en de O.182 Caesar en beoefende ik ook de bokkenvisserij in de Ierse en Keltische zee.”

De motorist is meestal ook de kok aan boord. Een niet onbelangrijke taak.

„Absoluut, want de maaltijd is tijdens de reis één van de enige pauzes waar je kon naar uitkijken: wat rust, wat bijpraten en hopelijk nog lekker eten ook. Wat op tafel komt, bepaalt sterk de sfeer aan boord. Zelf heb ik leren koken met het kookboek van het *Rijk der Vrouw*. Geen gastronomie, maar ik deed mij best. Om drinkwater te sparen kookte ik aardappelen en groenten in zeewater. Af en toe werd ook een meeuw verorberd. Gemarineerd in rode wijn smaakte die naar wild. Op de IJslanvaart was de werktuigkundige ook verantwoordelijke voor de droogvis. Die werd later verkocht als drinkgeld voor de bemanning. En nu kook ik thuis ook nog altijd voor mijn plezier. Alleen eet ik twee keer zo rap als mijn vrouw. Een slechte gewoonte uit mijn vissersbestaan.”

Nooit bang geweest?
„Meer dan eens, natuurlijk. In 1975

voeren we met de O.182 Caesar bij stormweer doorheen de Pentland Firth, het gat, richting IJslan. Een erg gevaarlijke passage met veel stroming en rotsen. Het minste technisch defect is meestal fataal. De tweede nacht kreeg ons schip een enorme klap door een dwarszee en maakten we slagzij. Zo'n dwarszee zie je overdag wel aan komen, maar 's nachts niet. Dan hoor je die, mits enige ervaring, aanstormen. Maar onze roerganger, een lichtmatroos, had die ervaring nog niet... Alle ruiten van de brug waren gesneuveld en de instrumenten onklaar. De navigatielichten en alle materiaal op dek ging overboord. We hebben bang de ochtend en het einde van de orkaan afge wacht. Een andere keer waren we

„Hoe zeeziek de kok ook is, er moet eten op tafel komen”

in de winter aan het vissen aan de IJslanse zuidkust in stormachtig weer en met een enorme zwel. Op het moment dat je het net met de hand binnenhaalt ligt het schip stil, dwars op wind en golven. Het komt er dan op aan op het goede moment het net zo rap mogelijk binnen boord te krijgen en het

schip weer met de neus in de wind te leggen. Maar plots nam de wind toe tot orkaankracht. Je zag geen steek meer: lucht en zee waren één schuimende massa, de witte wind. Het net was nog buitenboord. Een zware golf trof het achterdek en zette zelfs het kombuis en logies blank. De O.182 Caesar luisterde niet meer naar het roer en we werden richting wal gedreven. Alleen door het kappen van de korretouwen konden we ons redden. Het heeft niet veel gescheeld toen.”

Veel last van zeeziekte?

„De eerste negen maanden constant. Later beterde het en was ik enkel de eerste dag nog ziek. Bij zeeziekte ruik je alles veel intenser: de oliegeur in de machinekamer, de etensdampen in de keuken... Maar hoe zeeziek de kok ook is, er moet eten op tafel! Zelf probeerde ik altijd iets te eten: droog brood, beschuiten... Met een lege maag is overgeven nog veel erger. Maar ik denk ook dat zeeziekte voor een deel psychologisch verklaard kan worden. Na de zoveelste reis bouw je de verschijnenselen al in je verwachtingspatroon.”

Wat waren de lastigste reizen: die naar IJslan of die met de bokken richting Ierse Zee?

„De visserij met de bokken was tien keer harder. Met de boomkor deed je een sleep van 2 uur en dan moest je de vis nog gutten, sorteren

en in het rum bergen. De IJslanse plankenvisserij gaf toch enig respijt op een korte slaapje of rust tijdens de 4 uur durende sleep. Ook al stonden we daar soms ook 24 uur aan dek bij goede vangsten.”

Er was nog geen sprake van video's, laat staan dvd's aan boord. Verveling troef?

„Toen werd er nog veel gelezen. Soms had iemand een boekenkast mee uit de vismijnbieb, of oude kranten en tijdschriften. Er werd ook veel gekaart en veel verteld en tijdens het gutten ook veel gezongen.”

Toen u trouwde, keek u uit naar een job aan de wal. Toen bleek uw visserijdiploma omzeggens een waardeloos papier.

„Toen der tijd werd een visserijgehuigschrift door ministerie van Verkeer erkend, niet door Onderwijs. Ik kon nergens aan de bak, tenzij als ongeschoold arbeider. Ik kon dus ook niet naar de hogere zeevaartschool. De marine bracht uiteindelijk de redding: de zee bleef mijn medium en ik kon verder studeren. Aan de Koninklijke Kadetenschool haalde ik mijn diploma hoger middelbaar en nadien studeerde ik cum laude af aan de Industriële Hogeschool van het Rijk als industrieel ingenieur. Bij de marine promoveerde ik tot hoger officier met de graad van korvetkapitein. Door hard werken en de onvoorwaardelijke steun van mijn vrouw en familie heb ik het gehaald.”

Visser versus marine-officier. Een wereld van verschil.

„Ja, de zee was de enige constante. Van werktuigkundige werd ik elektronicus. Ik kwam vanuit een wereld waar de visser, vóór het tijdperk van TAC's en quota's, nog als de laatste jager in onze maatschappij kon worden beschouwd, een erg vrije vogel op het ritme van de golven. Later moest ik mij als militair aanpassen aan een leven van discipline en gezag. Aan boord van het vissersvaartuig was alles gericht op snelheid en efficiëntie. Zo'n mentaliteit past natuurlijk niet in het leger waar voor alles en om wat een formuliertje diende ingevuld en een procedure gevolgd.”

(ML)

© 'Door de mazen van het net' kost 15,95 euro en is te koop bij de auteur (tel. 059 23 34 21 j. surmont@skynet.be - <http://users.skynet.be/island>) of in de boekhandel.

VOLGENDE WEEK

Auteur Julien Van Remoortere is pas 80 geworden. Maar dat weerhield hem er niet van om zijn nieuwste roman 'Mathilde, de dingen die veranderen' op de markt te brengen.